

Varhaiskasvatuksen tasa-arvo suunnitelman valmisteluprosessi ja käyttöönotto

Sivltk 16.05.2023 § 63

Valmistelija

Varhaiskasvatuspäällikkö Eero Rantanen, p. 044 422 4471

Lailla naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta (101/2023) tasa-arvolain soveltaminen laajenee varhaiskasvatukseen. Muutokset koskevat tasa-arvosuunnitteluvaiheen laajentamista koskemaan myös varhaiskasvatusta. Lisäksi sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvan syrjinnän ennaltaehkäisyä koskevia säännöksiä sovelletaan jatkossa varhaiskasvatukseen. Samalla tasa-arvovaltuutetun sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan toimivaltuuksia on ulotettu varhaiskasvatukseen.

Muutosten tavoitteena on sukupuolten tasa-arvon edistäminen varhaiskasvatuksessa. Tasa-arvosuunnitelma on työkalu käytännön toiminnan tueksi. Ennen kaikkea kyse on toimintatapojenmuutoksista arkitilanteissa sekä sukupuolitietoisista toimintatavoista. Suunnitelman avulla on tarkoitus varmistaa, että tasa-arvotyötä tehdään järjestelmällisesti.

Velvoite tehdä tasa-arvosuunnitelma koskee kunnallisia päiväkotia ja yksityisiä päiväkotia. Varhaiskasvatuksen eri toimintamuodot on otettu huomioon siten, että velvoite laatia toimipaikkakohtainen tasa-arvosuunnitelma koskee päiväkotitoimintaa. Sen sijaan perhepäivähoidon ja kunnallisen avoimen varhaiskasvatuksen osalta kunta laatii yhteistyössä alueensa toimijoiden kanssa toimijoille yhteiset tasa-arvosuunnitelmat.

Tasa-arvolain muutokset tulevat voimaan 1.6.2023, joka käytännössä tarkoittaa, että kunnalla ja muilla vaadituilla toimijoilla tulisi olla tasa-arvosuunnitelmat käytössä. Opetushallitus on kuitenkin antanut suosituksen, että tasa-arvosuunnitelman valmistelutyö on aloitettava 1.6.2023 mennessä ja lopullinen suunnitelma hyväksytään vuoden 2023 aikana. Syynä suositukselle on alkava lomakausi ja tasa-arvosuunnitelman vaativat prosessit valmistelussa. Käytännössä valmistelutyö Eurassa on aloitettu huhtikuussa ja lopullinen tasa-arvosuunnitelma valmistuu vuoden 2023 viimeiseen sivistyslautakuntaan mennessä. Tasa-arvosuunnitelma on päivitettävä joko vuoden tai kolmen vuoden välein. Kunta saa tehdä päätöksen kahden päivätysajankohdan välillä. Varhaiskasvatuspäällikkö esittää otettavaksi käyttöön kolmen vuoden välein tapahtuvan päivityksen.

Eurassa tasa-arvosuunnitelman valmistelutyö on aloitettu huhtikuun lopussa varhaiskasvatuspäällikön, varhaiskasvatuksen palvelupäällikön, päiväkodin johtajien ja erityisopettajien toimesta. Tasa-arvosuunnitelman vaatimukset saatettiin tietoon ja sovittiin käytännöistä liittyen sisältöön ja aluekohtaiseen jakoon sekä suunnitelman työstämiseen että henkilökunnan ja lasten osallistamiseen.

Tasa-arvosuunnitelma laaditaan toimipaikkakohtaisesti. Lain perustelujen (HE 17/2022 vp) mukaan velvoite laatia toimipaikkakohtainen tasa-arvosuunnitelma koskee vain päiväkotitoimintaa sekä päiväkotien yhteydessä toimivaa esiopetusta. Varhaiskasvatuksen toimipaikalla tarkoitetaan fyysistä kokonaisuutta, jossa harjoitetaan varhaiskasvatuslain mukaista toimintaa kuten päiväkotia.

Eurassa tasa-arvosuunnitelma tehdään alueittain, joka perustuu alueella olevaan päiväkodin johtajaan ja samalla loogisten johtamiskokonaisuuksien muodostamiseen sekä alueellisten erityispiirteiden huomioon ottamiseen. Kiukainen ja Panelia alueelle tehdään yhteinen, Euranrinkilän ja Kauttuan päiväkotitekevät omat ja Honkilahti ja Hinnerjoki alueelle tehdään yhteinen. Jokainen näistä suunnitelmista noudattaa kunnan yhteistä pohjaa ottaen alueen omat erityispiirteet huomioon. Avoin päiväkotitekevät Ompuun laaditaan yhteinen suunnitelma perhepäivähoidon kanssa. Eurassa olevat yksityiset varhaiskasvatustyksiköt laativat kukin omansa varhaiskasvatuspäällikön ohjeistuksen mukaisesti.

Tasa-arvo suunnitelmaa valvotaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan ja tasa-arvovaltuutetun toimesta. Tasa-arvovaltuutettu voi saattaa myös varhaiskasvatuksen tasa-arvosuunnitelman vastaista menettelyä koskevan asian edellä mainitun lautakunnan käsiteltäväksi.

Esittelijä	Sivistysjohtaja Matti Kompuinen
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta merkitsee tiedoksi Euran varhaiskasvatuksen tasa-arvosuunnitelman valmisteluprosessin ja hyväksyy aikataulun ehdotuksen mukaisesti: sivistyslautakunnalle saatetaan hyväksyttäväksi vuoden 2023 viimeiseen lautakuntaan mennessä kunnassa käytössä oleva pohja tasa-arvosuunnitelmasta ja liitteinä valmiit aluekohtaiset tasa-arvosuunnitelmat. Lisäksi sivistyslautakunta hyväksyy varhaiskasvatuspäällikön ehdotuksen mukaisesti tasa-arvosuunnitelman päivityksen tapahtuvaksi kolmen vuoden välein suunnitelman valmistumisesta.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.
Sivltk 09.11.2023 § 136 256/12.90.00/2023	
Valmistelija	Varhaiskasvatuspäällikkö Eero Rantanen, p. 044 422 4471

Varhaiskasvatuksen tasa-arvosuunnitelman käyttöönotto on jatkunut sivistyslautakunnan 16.5.2023 tekemän päätöksen mukaisesti. Kesä-heinäkuun aikana valmisteltiin opas toiminnalliseen tasa-arvosuunnitelman tekemiseen. Tämä opas esiteltiin päiväkodin johtajille pedatiimissä 20.9.2023 ja henkilöstölle kahdessa pedagogisessa tiimissä ma 9.10.2023 ja ma 16.10.2023.

Toimipistekohtaisen tasa-arvosuunnitelman laatiminen vaatii prosessina pitkäaikaista ja konkreettista työskentelyä päiväkotitekevät-, ryhmä- ja yksilötasolla. Prosessi sisältää suunnittelua, kartoitusta, kehittäviä toimenpiteitä ja arviointia. Tasa-arvovaltuutettu ja asiaan liittyvät asiantuntijat ovat suositelleet, että työtä tehdään riittävällä ajalla ja panostaen konkreettiseen toteuttamiseen. Euran kunnassa päiväkodinjohtajia on ohjeistettu aloittamaan asian työstäminen välittömästi, jotta ryhmä-, toimi- ja aluekohtaiset tasa-arvosuunnitelmat valmistuisivat.

Prosessin kestosta johtuen sivistyslautakunnalle ei tuoda tietoon tehtyjä alueellisia suunnitelmia vain ainoastaan koko kunnan yhteinen opas toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman tekemiseen. Opas on nähtävillä kokouksessa.

Esittelijä	Sivistysjohtaja Matti Kompuinen
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta hyväksyy oppaan toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman tekemiseen. Sivistyslautakunta merkitsee tiedoksi tasa-arvosuunnitelman laatimisen aikataulun ja merkitsee tasa-arvosuunnitelmatyön lautakuntatasolla valmiiksi.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.